

Davant les eleccions

Un intent de clarificació política

Joan Ruiz i Calonja

1. Fer política

Fins ara mateix, als ciutadans de l'Estat espanyol, la política ens l'havien donada feta. Des d'ara —amb algunes limitacions—, tenim l'oportunitat de fer-la.

És possible que encara hi hagi molta gent que, després de tants anys de ser dirigits —i teledirigits— pels que manen, pensi que això de fer política és cosa dels polítics i que malaventurat qui s'hi fica: que o bé s'embruta o bé, si és honrat, en surt amb les mans al cap.

Certament, no tothom té vocació ni aptituds per a ser polític. Però, certament també, tothom té el dret i el deure de fer política. Perquè al capdavall: fer política no és altra cosa que col·laborar a obtenir que les coses de tots i de cadascú, de tot el poble, de tot el país, funcionin tal com convé a la majoria de la població, no pas a uns quants «polítics» o a uns quants privilegiats.

Hi pot haver, doncs, a dreta llei, qui se senti cridat a ser polític actiu, militant o fins dirigent d'algun partit que tingui per programa allò que s'avé amb les seves pròpies idees sobre l'organització i l'administració de les coses públiques. D'altres poden pensar que, al marge del partit que sigui, són capaços de treballar pel bé de la collectivitat en institucions cíviques, culturals o sindicals. D'altres, finalment, no veuran possible o convenient d'intervenir activament en res de tot això, i creuran que el seu paper és complir tan bé com puguin en la pròpia vida familiar o professional. Totes aquestes opcions són respectables, sempre que siguin triades a consciència, no pas per egoisme ni per comoditat, i totes poden contribuir a fer millor el país.

Tothom, tanmateix, dins l'edat que la llei permet —i que bé caldria eixamplar—, sigui quin sigui el lloc que ocupa en la societat, té una manera de «fer política»: votar, exercir el seu dret al vot.

Votar no vol dir pas anar a tirar un papereta a l'urna perquè la «tele» ho diu, sense mirar gaire qui són els de la llista electoral que votes. Votar vol dir informar-te bé dels diferents programes dels partits; plantejar-te seriosament quin d'aquests programes és el que sincerament voldries que fos aplicat; mirar de saber quines garanties ofereixen els candidats per a l'aplicació honrada d'aquest programa si guanyaven. I llavors, només llavors, donar el teu vot al costat del vot dels altres ciutadans.

En unes eleccions lliures, sense trampes ni coaccions, ha de guanyar el partit o programa que tingui més vots, el que obtingui majoria. I aquest partit o grup de partits serà el que governarà durant un temps. Ens podem equivocar, és cert. També ens poden enganyar. Tant en un cas com en l'altre, hem d'esperar tenir ocasió de rectificar o de fer rectificar.

* * *

Molts dels ciutadans, la majoria, no hem votat mai en unes eleccions polítiques democràtiques. Podria ser que la manca de pràctica, després de tants anys de dictadura, ens faci anar desorientats; o també, que la il·lusió de participar en una activitat fins ara prohibida ens encomani una ingenuïtat de la qual s'aprofitarien els que «en tenen els dits pelats». Cal ser objectiu i seré. Les eleccions davant les quals ens trobem es

presenten com a lliures. Tanmateix, han quedat encara partits sense legalitzar i fins al moment de la campanya electoral els espais oficials de publicitat han estat controlats pel poder: la propaganda no hi ha estat equitativa. Cal vigilar que, almenys durant aquesta campanya, ja immediata, tots els partits i programes tinguin les mateixes oportunitats.

És possible que sí. També és possible que no. Mirarem de judicar més pel contingut de la propaganda electoral que no pas per la seva quantitat. Pensem que la democràcia no es pot instaurar per decret, sinó que l'hem de construir entre tots i que possiblement no l'hauré construïda pas tota amb aquestes eleccions. Cal esperar, però que hi haurem guanyat un nou espai de llibertat que hem d'anar eixamplant. Amb els nostres vots i amb la nostra actuació.

2. Dretes, esquerres i altres mots polítics

Abans he parlat de desorientació. Per què? Segurament perquè el procés de constitució dels diversos partits polítics ha hagut de ser tan ràpid que els colors encara surten barrejats, veiem amb astorament que els diferents grups es divideixen o es reagrupen abans que ens hàgim fet el càrrec del que cadascun d'ells proclama. Paraules com ara *democràcia*, *socialisme*, *autonomia*, *dreta* o *esquerra* són manejats per cada grup, aplicat a ell o als altres, de forma sovint confusiória. Deu ser normal després de tants anys d'inacció. També podria convertir-se en un defecte col·lectiu que hem de mirar d'evitar.

Abans —vull dir en èpoques passades—, almenys tal com ho veiem ara, les coses semblaven més senzilles. Dretes i esquerres, per exemple, tenien significats força concrets. Simplificant, ser de dretes volia dir ser conservador, catòlic, autoritari, capitalista, etc. Un home d'esquerres, al contrari, passava per ser revolucionari, anticlerical, demòcrata, socialista...

Avui les són més complexes. Trobem catòlics socialistes, capitalistes demòcrates, revolucionaris autoritaris i anticlericals conservadors...

Els amics de «Ronçana» m'han demanat que mirés d'aclarir una mica el panorama. No sé pas si sóc la persona més indicada; però intentaré d'exposar les coses d'una forma senzilla —potser massa—, tal com jo les veig i, tant com podré, objectivament. Em fixaré només en tres aspectes fonamentals. No cal dir que, dintre de cadascun, podeu posar-hi tota una escala de matisos.

a) Democràcia i totalitarisme

La *democràcia*, en principi, representa el govern de la majoria amb un respecte al parer de les minories. Qui és majoria i qui és minoria, ho diuen les eleccions lliures en les quals participen tots els ciutadans capaços de l'edat establerta, en igualtat de condicions: cada persona té un vot.

Majoria, és clar, no vol dir pas unanimitat. Sovint la «majoria» no és prou ampla perquè, de debò, gairebé tot el poble estigui content. És possible que, si els governants elegits compleixen el programa, actuen honradament i les circumstàncies generals del país i del món no són gaire adverses, la majoria obtinguda s'eixampli a les pròximes eleccions. Si no, és possi-